

JUSTITS MINISTERIET

Strafferetskontoret

Dato: 16. januar 2014
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Casper Grue Jensen
Sagsnr.: 2012-730-0186
Dok.: 891267

KOMMENTERET OVERSIGT

over

høringssvar vedrørende forslag til lov om ændring af kriminallov for Grønland og retsplejelov for Grønland (Anvendelse af den grønlandske psykiatrilov over for retspsykiatriske patienter og videoafhøring af børn m.v.)

1. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et lovudkast har været i høring hos:

Grønlands Landsret, Retten i Grønland, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Politimesteren i Grønland, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Kredsdommerforeningen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Politiforbundet i Danmark, Grønlands Politiforening, Advokatrådet, Danske Advokater, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Foreningen Grønlandske Advokater, Forsvarerforeningen i Grønland, Institut for Menneskerettigheder, Retspolitisk Forening og Retssikkerhedsfonden.

Justitsministeriet har modtaget høringssvar fra:

Retten i Grønland, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Politimesteren i Grønland, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Kredsdommerforeningen, Politiforbundet i Danmark, Advokatrådet, Foreningen Grønlandske Advokater og Institut for Menneskerettigheder.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Nedenfor er gengivet de væsentligste punkter i de modtagne høringssvar.

Justitsministeriets bemærkninger hertil er anført nedenfor i *kursiv*.

2. Høringssvarene

Retten i Grønland, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Politimesteren i Grønland, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Kredsdommerforeningen og Politiforbundet i Danmark har ikke bemærkninger til lovforslaget.

2.1. Generelt

Advokatrådet kan i det hele tilslutte sig de foreslåede ændringer af kriminalloven og retsplejeloven for Grønland.

Institut for Menneskerettigheder finder det positivt, at lovforslaget lovfæster almindelig praksis ved retssystemet i Grønland, ligesom instituttet bifalder udviklingen med øget lovregulering, idet en klar hjemmel og forudsigelighed i kriminalloven og retsplejen er grundlæggende menneskeretlige principper, der især skal varetage sigtedes rettigheder.

2.2. Retspsykiatriske patienter

Foreningen Grønlandske Advokater kan tilslutte sig den foreslåede bestemmelse, men anser det dog for vigtigt, at samtlige relevante bestemmelser, der sikrer den domfældtes rettigheder, sættes i kraft.

Som det fremgår af de specielle bemærkninger til den foreslåede § 263 a i den grønlandske kriminallov, vil justitsministeren, hvis loven vedtages, i medfør af denne bemyndigelsesbestemmelse udstede en bekendtgørelse om den grønlandske psykiatrilovs anvendelse over for retspsykiatriske patienter. Der er dog – som også nævnt i bemærkningerne – visse regler i den grønlandske psykiatrilov, som ikke eller kun i begrænset omfang vil kunne finde anvendelse over for retspsykiatriske patienter.

Institut for Menneskerettigheder kan tiltræde, at retspsykiatriske patienter så vidt muligt bør have den samme retsstilling som andre psykiatriske patienter. Instituttet finder det derfor hensigtsmæssigt, for blandt andet at undgå problemstillinger i forhold til det accessoriske diskriminationsforbud i EMRK artikel 14, at justitsministeren som angivet i forslaget be-

myndiges til at fastsætte regler om den grønlandske psykiatrilovs tilsvarende anvendelse på retspsykiatriske patienter. I forlængelse heraf bemærker instituttet, at instituttet er af den opfattelse, at overførsel af psykiatriske patienter til en lukket psykiatrisk afdeling i Danmark i konkrete tilfælde, afhængig af familiemæssige og ægteskabelige forhold, vil kunne stride mod retten til familieliv efter EMRK artikel 8 og retspraksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, hvis besøg af familiemedlemmer umuliggøres eller vanskeliggøres.

Justitsministeriet bemærker, at den foreslåede bestemmelse om anvendelse af den grønlandske psykiatrilov på retspsykiatriske patienter ikke har betydning for spørgsmålet om overførsel af psykiatriske patienter, herunder retspsykiatriske patienter, fra Grønland til Danmark, men derimod alene angår disse patienters retsstilling under indlæggelse i Grønland.

2.3. Omgørelse af påtaleopgivelser og tiltalefrafald

Foreningen Grønlandske Advokater kan ikke tilslutte sig den foreslåede ændring af reglerne om omgørelse af påtaleopgivelser og tiltalefrafald. Det forhold, at den tilsvarende bestemmelse i den danske retsplejelov har et andet indhold, er således ikke i sig selv tilstrækkeligt til, at den grønlandske retsplejelov bør ændres. Hensynet til den, der har været sigtet, vejer tungere end hensynet til en ens retstilstand i Danmark og Grønland. De gældende regler i retsplejeloven giver den overordnede anklagemyndighed mulighed for at sikre, at der træffes korrekte og ensartede afgørelser. Det i lovforslaget nævnte eksempel, hvor en tidligere sigtet person på et senere tidspunkt tilstår forbrydelsen, vil være et så enkeltstående tilfælde, at det ikke opvejer den generelle usikkerhed, dette vil medføre for tidligere sigtede, og at foreningen ikke er bekendt med, at en sådan situation er forekommet i Grønland.

Lovforslaget indebærer, at reglerne om omgørelse af påtaleopgivelser og tiltalefrafald ændres, så det bliver muligt at omgøre sådanne afgørelser efter omgørelsesfristens udløb i de særlige tilfælde, hvor betingelserne for genoptagelse efter den grønlandske retsplejelovs § 582, nr. 1 eller 2, er opfyldt.

Som det fremgår af pkt. 3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, varetager omgørelsesreglerne forskellige hensyn. På den ene side varetager reglerne det særlige hensyn, der er til, at en person, som har været sigtet, skal kunne indrette sig på, at sagen er endeligt afgjort. På den anden side

skal reglerne samtidig varetage hensynet til, at sagens parter har mulighed for at påklage afgørelser om påtaleopgivelse og tiltalefrafald, og at den overordnede anklagemyndighed skal have mulighed for at sikre, at der træffes korrekte og ensartede afgørelser. Herudover skal omgørelsesreglerne imidlertid også varetage hensynet til retshåndhævelsen. Efter Justitsministeriets opfattelse varetages dette hensyn ikke i tilstrækkelig grad med den gældende § 315 i den grønlandske retsplejelov. Justitsministeriet henviser i den forbindelse til den omstændighed, at der vil kunne opstå tilfælde, hvor f.eks. en beslutning om at opgive påtale i en alvorlig kriminalsag ikke kan omgøres, selv om den tidligere sigtede person efter omgørelsesfristens udløb tilstår forbrydelsen.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at der med den foreslåede ændring opnås en bedre balance mellem de forskellige hensyn, som omgørelsesreglerne skal varetage.

2.4. Videoafhøring af børn

Foreningen Grønlandske Advokater bemærker, at videoafhøring af et barn typisk sker først i et sagsforløb, og at der typisk ikke er foretaget meget efterforskning, når den mistænkte/sigtede får mulighed for at gennemse videoafhøringen og begære genafhøring. Under den efterfølgende efterforskning kan der komme forhold frem, som den mistænkte/sigtede ikke havde eller burde have haft kendskab til, og som den pågældende derfor ikke har haft mulighed for at begære genafhøring om. Der bør derfor gives adgang til at begære genafhøring på et senere tidspunkt, hvis efterforskningen nødvendiggør dette. Samtidig bør der gives mulighed for at begære genafhøring af barnet, hvis det sker inden for rimelig tid efter, at forsvareren har haft mulighed for at drøfte sagen med den mistænkte/sigtede, uanset hvor længe der er gået, før der sker gennemsyn af videoafhøringen.

Foreningen bemærker herudover, at det ikke synes hensigtsmæssigt, at forslaget lægger op til, at forsvareren først orienteres om politiets underretning af mistænkte/sigtede om muligheden for at gennemse videoafhøringen, hvis mistænkte/sigtede ikke reagerer på politiets henvendelse eller ikke ønsker at gennemse videoen. Politiet bør derfor orientere forsvareren, når underretningen af mistænkte/sigtede har fundet sted.

Foreningen bemærker endelig, at det foreslåede § 344, stk. 1, 3. pkt., indebærer, at der vil gælde forskellige aldersgrænser for videoafhøring af børn afhængig af, om afhøringen foretages af politiet eller indenretligt. Af hen-

syn til den sigtedes rettigheder foreslår foreningen, at bestemmelsen begrænses til kun at gælde for afhøring af børn under 12 år, medmindre der foreligger sådanne særlige omstændigheder, herunder barnets udvikling og psykiske tilstand, at det er nødvendigt, at den sigtede ikke har ret til at overvære afhøringen af et barn, der er ældre end 12 år.

Med lovforslaget foreslås der en særlig regulering i den grønlandske retsplejelov af videoafhøring af børn svarende til reglerne herom i den danske retsplejelov.

Efter den foreslåede bestemmelse i den grønlandske retsplejelovs § 340 a, stk. 2, har den mistænkte/sigtede ikke adgang til at overvære afhøringen. Derimod skal den pågældende snarest muligt have adgang til sammen med sin forsvarer at gennemse videooptagelsen hos politiet. En begæring fra den pågældende eller dennes forsvarer om, at der foretages genafhøring af barnet, skal fremsættes snarest muligt herefter.

Som det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, bør det tilstræbes, at den mistænkte/sigtede ser videoafhøringen så hurtigt som muligt efter optagelsen – eventuelt samme dag og så vidt muligt inden for 1 til 2 uger efter afhøringen. Hvis mistænkte/sigtede eller dennes forsvarer herefter vil begære barnet genafhørt, skal begæring herom fremsættes snarest muligt efter at gennemsynet har fundet sted. En begæring om genafhøring vil som udgangspunkt skulle fremsættes inden 2 uger efter, at den mistænkte/sigtede har foretaget gennemsyn af den første afhøring af barnet. Fremsættes en anmodning om genafhøring senere, må der ved vurderingen af, om genafhøring skal foretages, lægges vægt på, om hensynet til barnet tilsiger – navnlig på grund af den tid, der er forløbet siden den første afhøring – at der ikke foretages fornyet afhøring af barnet. Det må ved vurderingen endvidere indgå, hvad der er årsagen til den sene begæring om genafhøring, herunder om det skyldes den mistænkte/sigtedes egne forhold. Det vil også kunne indgå i vurderingen, om der er fremkommet nye oplysninger efter afhøringen af barnet.

Efter Justitsministeriets opfattelse giver den foreslåede bestemmelse på denne baggrund tilstrækkelig mulighed for, at der på et senere tidspunkt vil kunne foretages en ny videoafhøring af barnet, hvis der i forbindelse med politiets videre efterforskning i sagen fremkommer sådanne nye oplysninger, at dette vurderes at være nødvendigt af hensyn til sagens oplysning.

Når det i bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse er anført, at politiet bør henvende sig til forsvareren i tilfælde af, at mistænkte/sigtede afstår fra at gennemse videooptagelsen eller forholder sig passiv over for politiets henvendelse om gennemsyn, er det for at fremhæve, at politiet bør sikre, at mistænkte/sigtede og dennes forsvarer er tilstrækkeligt vejledt om, at hvis mistænkte/sigtede forholder sig passiv eller afstår fra at gennemse videooptagelsen, vil den pågældende ikke af denne grund efterfølgende kunne anfægte, at videoafhøringen anvendes som bevis under sagen. Der er således ikke noget til hinder for, at politiet også orienterer forsvareren om, at mistænkte/sigtede er blevet underrettet om muligheden for at gennemse videooptagelsen. Det bemærkes herudover, at forsvareren vil være til stede under videoafhøringen og dermed under alle omstændigheder selv vil kunne tage initiativ til at drøfte muligheden for at gennemse videooptagelsen med mistænkte/sigtede.

Som det fremgår af pkt. 4.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger, er udgangspunktet, at videoafhøring kun foretages, når barnet er 12 år eller derunder. Der kan dog foreligge særlige omstændigheder, herunder barnets udvikling og psykiske tilstand, der bevirker, at der foretages videoafhøring også af ældre børn. Dette gælder også med hensyn til en indenretlig videoafhøring, som retten har truffet bestemmelse om i medfør af den grønlandske retsplejelovs § 155, stk. 3. Lovforslaget indebærer således ikke, at der vil gælde forskellige aldersgrænser for udenretlig og indenretlig videoafhøring af børn.

Institut for Menneskerettigheder bemærker i forhold til de foreslåede regler om optagelse og anvendelse af videoafhøring af børn, at videoafhøring af børn har karakter af en fravigelse af det almindelige retsprincip om bevisumiddelbarhed i retssystemet. Under hensyn til de i forslaget angivne retssikkerhedsmæssige garantier, samt især hensynet til, at barnet ikke skal give møde umiddelbart for domstolen i sager, hvor barnet muligvis har været udsat for seksuelle overgreb eller anden traumatiserende oplevelse, har instituttet ikke bemærkninger til disse dele af forslaget.

3. Lovforslaget

Justitsministeriet har efter, at lovudkastet har været i høring, indsat lovforslagets § 1, nr. 1, der alene vedrører en rent korrekturmæssig ændring af § 2 i kriminallov for Grønland.

Herudover har Justitsministeriet i forhold til høringsudkastet foretaget enkelte ændringer i lovforslaget af redaktionel karakter.